

TELEGRAPFULUI ROMANU.

Telegraful ese de două ori pre septembra: Duminecă și Joiă. — Prenumeratia se face în Săbiu la expediția foiește pre afară la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretul prenumeratiei pentru Săbiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumătate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 57. ANULU XX.

Săbiu, în 16|28 Iuliu 1872.

tră celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumătate de anu 4 fl. v. a. Pentru princip. și terii străine pre anu 12 $\frac{1}{3}$ anu 6 fl. Inseratele se platește pentru întâiă ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. și pentru a treia repetare cu 3 $\frac{1}{2}$ er. v. a.

Alegerea în Brașov.

Decurgerea alegerei la Brașov a fostu imputătorie. Partea înfrântă, adica români, unguri și nemți, vedindu ca la protestele loru cele multe încă n'a sositu nici o rezoluție, n'a desprătu, pentru că ea nu și-a pus speranța nomai în boieri, în fii oménilor, ci în dreptatea ei și pentru pentru aceea asternu un protest la dieta. Români în specia au documentat maturitate politica, ei, neconturbati de calumniale ce li le arunca asupra-le meseriasii-pusieri politici, au procesu asiă cum trebuia să procede.

Din descrieri private aflâmu ca în diu'a alegelorloru desu de dimineață resunau trăscurile de predeleurile din pregiurului suburbioru romanesc Scheiu.

Pre la 7 ore dimineață incepura a se adună înaintea gimnasiului romanescu alegatorii din cetate și districtu, români, magari și nemți.

Acă din mai multe vorbiri se vediu necesitatea de a se dă un protest contră procederei comitetului centrală electorală și apoi din parte-si protestatorii a suspende dreptul loru de votare pentru tempul cându comitetul centrală va fi conscris pre alegatori nu după arbitriu, ci în sensul legei. Si asiă cu stăguri naționale cu musica poronira dela gimnasiul romanescu în rendu căte patru insi preste 2000 alegatori, lângă care se mai adaușera și alti încătu conductulu intregu a fostu compus din 5000 barbati, în cea mai mare parte români.

Dd. magistrati sasesci din Brașov se era îngrigiti și proveditu cu militia multă, nu numai din locu, dar și din provincia (cu husari); ordinea cea bună și de pace a înfratitilor nu a datu ansa nimicu sa se plângă de ce-va său asupr'a cui-va.

Inaintea curției magistratului a statu conductulu și din senulu seu s'a dusu o depunere de 12 insi, a datu protestul și apoi cu musica și în ordinea cea mai bună s'a intorsu la gimnasiu de unde s'a dusu fia-care la ale sele.

Săsi au alesu singuri; bă a mai sedusu și pre nuu magiaru și vre-o căti-va nemti de si-au datu voturile pentru deputații loru. Destulu ca Wächter și cu Trauschenfels capatara 1733 (?) de voturi. Dupa alegerea acăstă aru fi 22,000 susfete (sasi) din cetatea și districtulu Brașovului reprezentate și 50,000 susfete români, magari și nemți nereprezentate in dieta. Incheiamu cu proverbialu: Wenn der Esel glücklich ist, so geht er auf.

Cum se trată de unii omeni causele naționalei.

O corespondintia ne veni în dilele aceste din comitatulu Dobâcei. Nu vom vorbi mai pre largu asupr'a ei, ci o recomandâmu simplu cetitorilor. Din ea convinga-se apoi despre procederea unor barbati inteligenți ai nostri, carii facu din cauza naționalei o cauza secundara, cu carea se jocă după cum li vine la socotela.

Eata corespondintia:

F. S a n t - p e t r u , 6 Iuliu.

Dle redactor! O trista circumstantia me înămna a luă condejul publicităției a mâna. Este destulu de cunoscutu ca alegerele dietali au provocat pre fia-care patriotu, prin urmare și pre fia-care român, a împlini o datoria sacra, de carea este aternata și existența naționalei sele. Convingerea acăstă a petrusu pre toti români din părțile noastre și cu bucuria au aplaudat ideia conferintei din Săbău din 5—6 Maiu, prin carea s'a delaturalu nedemnă passivitate său inertie și s'a primitu și din partea românilor activitatea ce sustine pre omu în demnitatea sea, ce în specialu pentru români are sa desgrăde o națune intréga din ruinele căte le-a aroncatu tempulu și poporele conlocuitore cu politică loru egoistica asupr'a-le.

Din aceste de mai susu ve puteti intui cum ni saltau inimile de bucurie, cându primiramu cea dintâi scire provocatoră dela comitetulu resp. clubulu ce se constituise in Gherla, prin carea ni se anuncia activitatea și nouă, cari eram demultu în convingerile noastre pentru activitate. Totu clubului anuncia tienerea unei conferintie la Panticeu, carea in 7 Iuniu a. c. s'a și tienutu, fiindu adunat la disulu locu o mare multime de poporu.

Adunarea acăstă s'a intielesu și a conclusu participare la alegerele dietali și a statoru și unu candidatu în persón'a dlui advocatu Augustinu Munteanu din Gherla.

Alegerele se apropiă totu mai tare. Comitetul împartăsiesce protopresbiterilor români și acești preotimi provocări în cestiunea alegerei, și protopresbiterilor li și succesa a se convinge, ca și acei îspititi cu căte unu pretiu de 2—3 fl. de votu încă suntu cu trupu și susțetu pentru unu deputat român. Insufletirea era mare și acăstă a facut de fia-care îndreptatitu s'a interesat de dreptul seu și asiă voturile românilor se immultira încătu eram siguri de invingere.

Candidatulu nostru, de-si mai ptinu credinciosu în cauza nostra, totusi, că sa ne convinga că aderăza încă la conclusele adunărei și la dorintă poporului, se adresăza cu mai multe epistole către oménii de influență și provoca prin trensii pre români sa staruiescă la votarea pentru unu român.

Spre mai mare incredere a publicului cetitoriu despre cele dise sa-mi fia permisu a produce aici ună din epistole candidatului nostru, adresata unui dintre protopresbiterii români:

Gherla, 1 Iuliu 1872.

Onorate domnule! Se aprobia diu'a alegerei de ablegatu, mi pare reu ca eu nu despunu de tempu și de midilöce să umblu și eu facendu procesiune pre la alegatori;

Conferintia dela Panticeu m'a candidatu, nu amu sperantia sa reesu, dar mi va fi destulă mangaiere și principiu încă va fi salvatu, de către oménii cei mai de tréba și inteligenția voru votisă pentru român, voturile cumpurate cu bani nu au pondă moralu;

cu deosebire dela conferintia din Albă-Iuliă s'a responditu faim'a ca voi abdice; înse alegatorii m'a candidatu, a abdice fără consensulu loru nu aru și lucru de onore, pentru aceea voi stă la luptă cu cei putieni credinciosi căti voru fi.

Alaturatele provocări bine-voiti a le imparti eu graba prin parochii și a face că sa le ceteșca preotii înaintea poporului.

Aro și bine să ne destinămu unu centru unde să ne întâlnim de es. cei de pre valea Panticeului în susu la Oidohaz'a, cei de pre valea Ascileului la Drăgu; cu totii amu conveni apoi la unu locu anumitul în Hid'a, nu aru și bine la cas'a parochiala? ori unde dici?

Alu d-vostra sinceru stimulatoriu

Aug. Munteanu.

Dupa lote aceste ce se intembla?

Poporul se adona în 8 Iuliu la Hid'a, căci acolo și atunci s'a tienutu alegerea, iera candidatulu nostru din Panticeu Augustinu Munteanu, pre la 11—12 ore, vine și retrage candidatul sansa și se cara paci'ncolo.

O parte amu remasă incrementi de o temeritate asiă perfida și esecutata cu atâtă cinismu. Poporul înse și o parte din preotii venira în conflict cu tatalu candidatului, prot. gr. cat. din Vajdahaza Vasiliu Munteanu, și era pre aci sa mai suferim și alu doilea blamagiu și mai detestabile. Bietii oménii din popor erau indignati pâna la inversiunare, preotimea nu scie cum sa-i imbunedie și cum sa domolăsca just'a esacerbatu asupr'a inteligenției ce tradă naținea sea propria. În sgomotulu celu mare audiai strigate: „Ne-a man-

cata Munteanu viitorul nostru etc. etc.“ Ba prin poporu se mai murmură și că aru fi primitu bani eu mîile, pentru că sa urmedie asiă — despre ce eu nu potu sa sciu de căre a adeverat.

Români unii s'a dusu pre acasa altii au mai capetatu: căte căti-va florini și asiă au votat pentru unguru; usioru lucru fu dura sa reese Georgiu Banffy deputatu.

Asiă s'a intemplat la noi, asiă amu patitul cu candidatulu din inteligenția nostra.

Dle Redactoru, nu sum pessimistu, dară ve asecureză ca prin asemenea apucaturi inteligenția nostra perde din dăină din autoritatea ei înaintea poporului. Si nici nu e mirare căndu se pörta ea după cum ne arata casulu de satia, și cum se pörta ea cum ni arata conferintia din Albă-Iuliă, care a cadiutu că o grăndina pre cauza nostra naționale.

Spre a completă corespondintia mea aveti bunatate să publicati și provocarea comitetului din Gherla, că sa participă la alegeri.

Unul care a fostu de satia la tôle cele de mai susu.

Frati alegatori!

In conferintia tienuta la 18-a a lunei curente in Panticeu v'ati desemnatu candidatulu de ablegatu in persón'a d. Augustinu Munteanu advocatu.

Luându notitia despre acestu actu, îve esprimă bucuria nostra pentru ca români din comitatulu Dobocei au sciutu sa se unescă in aceea convingere, ca pre român românu 'lu pôte representă mai sinceru, căci acestă scie ce-lu dore pre român și a desemnatu unu barbatu, care va scă sa fie credinciosu naționalei sele, și va operă interesele ei, într marginile legii.

Avemu român candidatu, maică nostra comună, naționa nostra postescă sa ne dămu votulu pentru român;

precum intre oménii singureteci, asiă și intre națiuni suntu diferențe și interese contrarie, care se potu impaci prin legi drepte, ce se aducu cu învoirea domitorialui prin barbati descepti, cari cunoșcu dorerile și voiescu binele și a unei și altei națiuni.

Dara de căre noi din a nostra națune nu vom avea pre nimene, care sa descopere legislatiunei doarintele românilor, prea firescă acelea nu voru fi bagate in séma.

Fost'au printre popor și din partea drăpta și din partea stanga (cum se numescu) oménii, cari au cerutu votu pe către candidatulu loru; v'au facut promisiuni — amagitorie —

am așa audiu dicăndu, ca de căre tieniti cu imperatulu, și voiti a intră in gratia Inaltatului imperat — dati votulu la drăpt'a.

D'a noi români tienemul cu Inaltatul imperat, iubirea către Majestatea Sea este înradacinata in anim'a fiecăruia român;

dara preabونulu nostru imperat cu aceea a datu tierișorul constitutiune, că poporele sa-si descopere dorintele loru liberu,

apoi noi intre căre impregiurările și necasurile amu fostu credinciosi Majestăției Sele și nu ne-amu nevrednicit de Inaltă sea gratia;

vi s'a promis de alta parte micsiorarea greutățile, stergerea timbrelor, monopolului de tabac și altele.

Fratilor români! fără greutăți nu se poate sustine și tările,

greutățile ce le scă portă alta națune, și românu le va portă, căci românu in iubirea patriei și inaltatului domitoriu nu voiesce sa fia intrecutu prin alte popore.

Dara avemu noi multe, pentru care trebuie sa lucră ablegatulu nostru, de exemplu:

Că greutățile să se impărtășească cu dreptate după poterile săcării, — și că veniturile tierei și binefacerile constituțiunii să se impărtășească spre binele tuturor; și că drepturile constituționale să se impărtășească în proporția greutăților ce le portă; avem dreptul de a cere, că în institutele de învățământ ce se sustin din banii tuturor, să se propuna științele și în limbă noastră;

avem o națiune, maică noastră, a cărei fiu a versat sângele pentru apărarea tuturor din țără; națiunei acestei trebuie să-i castigăm drepturile ce ei competă după legea naturei, avem biserică noastră ce ne-a mantuiește limbă și naționalitatea noastră de perire, bisericiei acestia trebuie să-i elibereze drepturi autonome — trebuie să trăim frata cu cele-lalte națiuni, dând frăția între popoare prin dreptate se sustine,

dând cale trebuinție de totă dilele mai avem, voi scînti a căror parinti au asudat pentru moșioră ce aveti cu cătu necasă aveti să ve luptați, scînti certele pentru dreptul de pasiune și lemnaritul, care încă ascăptă o regulare drăptă;

pentru aceste și mai multe asemenea dorinție de ale noastre are să se lupte candidatul nostru, care nascut din senul poporului semtiesce pentru acesta.

Acum poneti-ve mâna la anima de către este dulce aducerea aminte a strămoșilor noștri; de către sperati în viitorul copiilor voștri și a națiunii; de către ve iubiti limbă dulce, în care vă crescutu maică bună; și de către ve iubiti legea și biserică, în ceea ce rogăt lui Dumnezeu, și carea până la césulu din urma ve impărtășește măngaierea sufletește și sănătele taine; dati votul vostru candidatului național român.

Un'ă mai avem de a ve spune.

Pentru votisare da legea libertății depline, nimeni nu ve pote impune, pre cine să votisati, — acei diregatori, carii infra pre omeni și dau porunci cui sa-i deo votul, gresiesc în potrivă legei și suntu vrednici de pedepsa.

Dati votul acolo unde ve strage suflotul și conștiința — de către cine-va din convingere va dă votul la ne român, nu pe catuscă că acela, care în contră convingerii sele da votul seu pentru bani, celu ce-si vinde dreptul seu pentru bani nu este vrednic de acestu drept.

Banul acesta căstigă pre cale nemorală nu are sporiu, scînti istoria lui Iuliu, care a vendut pre Măntuitorul nostru.

Grigili, că pentru acei banisori, cei primiți, să nu ve blasphem nepotii și stranepotii voștri.

Dreptul constituțional și dreptul de alegere nu se pote vinde pre bani.

Este imoralu a împărții bani, dând bani, cari iau primul său altul nu-l legă conștiința, — pentru aceea și aceia, cari au primit bani dela unii săi alții potu să dea votul loru cui voru voi, fără că să se pote cere indereptu bani cinstiți cu scopu imoralu.

Fiti tari în convingere, filii un'ă, și cu poteri unite sa alegem pre candidatul nostru.

Dumnezeu cu noi!

Gherla la 22 Iunie 1872.

Comitetul.

De președintul Mureșului, în Iulie 1872.

Națiunea română din Transilvania, și situația ei din prezentu și ultimii cătu ani trecuti nu se infățișă asemenea unei diferențe de otare a 3 comune, pre cari ni vine să le punemus asiă: ună română cu 2000—3000 locuitori, în procesu cu ună ungurescă constatatore din 1000—1200 locuitori, care cu vătarea dreptului tăiese în tempii mai vechi o cale preste midilocul otarului comunei românești prin ce comună a suferit multă daună, — și cu ună sasăscă cu 600—800 locuitori dând cu otarul mai intinsu că a comunei românești cu asta pentru marginile otarului.

Dela judecători's competență s'au trăsări cittațiunile de infățișare a totă 3 comunele, cându în comună română unu „Gur'a Satului“ se apucă și-si castiga pre cătu saten desmierdati inca, și începu a agita că comună sa nu trăma plenipotențiat la judecătoria pre diu'a otarita pentru pertractare atâtă cu comună ungurescă cătu și cu cea sasăscă, ca asiă facendu, judecători'a nu numai că va inchide calea comunei ungurescă din otar, nu numai că nu se atinge de otarul ei, ci va deveni constrânsă să si parte a aceea de otar, care comună sasăscă o aru și fostu ocupată de căndu dela alte generații ale națiunii române cu vicle-

nia și cu nedreptu, inderetu. În zadaru s'a apucăt parochulu localu, notariulu și judele comunulu a sfatu pre saten că sa trăma representanti la judecătoria la pertractare, căci altminteră se pote pericită caușă, căci o parte de saten eră fanatisata de Gur'a Satului și companionii sei, și asiă plenipotențiat din comună română nu se infățișa, iera judecători'a o contumacia și prin sentinția mai taia o parte din otar pentru comună sasăscă, și decretă portarea proceselor din partea comunei române pentru cele două contrarie.

Dar secretul s'ară desvali: că „Gur'a Satului“ și consocii sei au fostu cumpărați de comună sasăscă cu bani, și de aceea au impiedecat transmiterea reprezentantilor comunei la pertractare, și au trăsări caușă comunei, iera satenii pagubiti aru dă după trădatorii și în primă furia le-aru face judecată meritata.

Déca stâmu a ventilă conferintă delă Mercurea incenată de corifeul din Zernesti și convocată de mataniosulu nemtilor delă potere sub absolutismu, sub presidenția cărui se decretă pernicioșă passivitate — pote cu influență alorū 10,000 fl. cari se învertea în Mercurea în diu'a memorabilei conferințe (vedi „Teleg. Rom.“ nr. 93. 1871 cor.) a cărui triste și durerose urmări în detrimentul inteligenției, a cauzelor naționale și a poporului român ne-au fostu, ne suatu și ne voru fi forțe sensibile.

Să eata „bravii triumviri“ asiă ii omenesc „Federatiunea“, se imbuldiră și neindreptătiti convocara conferința din Alb'a-Iuli'a, unde se decretă de nou passivitatea cu scopu de a aduce și de aici încolo daune imense națiunii. Să eata vedem in „Gazeta“ consemnatarea acelora 214 membri ai acelei conferințe, dând ne-aru placea să ni spuna „Gazeta“ care dintre aceia au fostu pentru, și carii contră passivitatei, și amu vrea să celiu în „Gazeta“ votul separat a lui Ladislau Vajd'a,*) și apoi déca ne-aru și permisul amu dice domnilor parochi ai noștri, ca până cându alergă la conferinție convocate de omeni nechiamati aru și mai hine să ramâne a casa, și să se ocupe cu luminarea poporului și cari înnoia în saracie, că ei să fie mai muncitori, castigatori și crutiatori de ce castiga, castigul să nu-l dea de locu la jidani pentru viu-naru, căci trăiu în tempuri grele; și apoi déca amu și ascultat amu regă pre decretatorii passivităției delă Alb'a-Iuli'a, sa provoce pre „bravii triumviri“ și pre tat'a loru — pre cari noi din parte-ne și provocămu, — că sa arate în șe-eare făoa română nescari fapte reali ale loru în folosulu bine-lui comunu, alături și alături poporului român, căci nomai a se asveri în capulu trebilor de conducători și a nu convinge poporul despre fapte bune, nu e de ajunsu. Pentru alesulu deputatu în opidu Hatieg Elia Macelariu e cea mai buna ocazie, ba alegatorii lui aru trebuia să pretindă a-si dă un ratiotinu despre folosele passivitatei delă Mercurea etc. Apoi déca ni este permisul amu mai dorii, că „bravii triumviri“ să demintă că invinuirea din „Patria“ nr. 69 a. c. ca stau în soldul inimicilor Ungariei etc., iera déca astă nu aru face să se considere că declarati de trădatorii a cauzelor naționale.

X.

Cerculariu

Consistoriul român greco-oriental alături Aradului, — cu care se face invitatiune la prenumerarea făciei noile bisericești scolare, literare și economice „Lumină“.

Către toti domnii protopresbiteri.

In urmarea conclusului venerabilului sinod episcopal din 10 Aprilie 1871. nr. 128. suntu facute aicea disponetionile necesare, ca pre la începutul lunii venitore, iera de se va potă inca și mai nainte, să intre în vietă o făoa periodica sub titlu „Lumină“ că proprietatea și organulu oficialu alături aradane, după programul stăveritul de venerabilu sinod episcopal din anul acesta, care pentru mai buna orientare se alatura sub /.

Dupa §§. 6. și 7. din alaturatul programu, totă comunele bisericești din eparchia noastră arădane suntu detore a prenumeră făcia oficială din mijloacele loru proprii, și adeca cele de o stare materială mai buna cu 6 fl. iera cele mai serace cu 4 fl. la anu; spre care scopu dări esti insarcinat prestatul domoi'a tea: că totă comunele bisericești din tractul submanuatu sa le clasifici numai decâtă după cum acele cu privire la numerul și la starea materială a poporatiunei, suntu mai bune ori

*) Tocmai se publică.

mai serace; apoi comunicându ordinatiunea acesta cu organele locali ale fesce-cărei comune, dela fesce-carea epitropia parochială sa incasezi cu totă grabirea pretilor de prenumeratiune pre semestrul alu doilea alu anului curint scolaru 1872. anume: dela comunele mai bune căte 3 fl. iera dela cele mai serace căte 2 fl.; in fine sumele incasate sa le administredi aicea mai multu pâna la 15 August a. c. pre lângă o specificare esactă după comune.

Fiindu că făci a acestă afară de partea oficiula va contine un materialu amplu pentru desceptarea, orientarea și instruirea publicului bisericescu, și preste totu pentru edificarea creștinilor nostri în partea intelectuală și morală, — de acea se ascăpta conformu §-lui 6. din programu: că afară de prenumeratiile obligate din partea cominelor, fesce-care protopresbiteru și preotu, fesce-care inspectoru scolaru și invetitoriu, cu preserintia sa prenumere făcia acestă pre partea sea, și consistoriul nu va lipsi a tienă în evidență organele subalterne, pre preotii și pre invetitorii, după cum acei vor imbrăci și prin prenumeratiune acestă întreprindere de interesu comunu; rezervându-si notele sele pentru aceia, cari nu cum-va din recela către interesele noastre comune săru subtrage dela sprinjirea acestei întreprinderi.

Totu în ratiunile atinse mai susu se ascăpla: că afară de organele bisericesci și scolastice, încă și ceia-lalti carturari ai noștri iubitori de lumina, sa concurga cu totă potere la sustinerea acestei făci: că făci a naștră sa fie în stare de a corespunde cătu mai exactu devisei sele, ce se exprime prin insusi titlul ei, și sa pote aduce și ce va folosi materialu pentru eparchia noastră îngreoiata eu atâtaa necesităti. De aceea prestatul domni'a tea, apoi inspectorii cercinali de scole și cele-lalte organe subalterne, preotmea și invetitorii, ve-ti face totă cele posibile, că la făci acestă sa se adune cătu mai multe prenumeratiuni; asecurendu-se nainte recunoscintia tuturor acelora, cari și în parte se voru distinge prin rezultate bune.

Pretilu de prenumeratiune pentru comunele bisericesci este celu espusu mai susu; iera pentru alii e 6 fl. la anu; prin urmare pre semestrul alu doilea alu anului curent 3 fl.; înse editură foiei este autorisata prin §§. 7. și 8. din programu, a scarită prenumeratiunea pretilor și a invetitorilor cu dotatiuni slabe dela 6 fl. la 4 fl. prin urmare pre unu semestrul dela 3 fl. la 2.; m'a inca după impregiurări a tramite pretilor, invetitorilor și cominelor de totu serace făcia acestă gratisu, numai cătu aceia se anticipate portulu postalu, care pre semestrul acestă cu numeru rotundu face 50 xr.

Pentru a se potă luă în consideratiune seraci'a acelora comune, preotii și invetitorii, cari socotu a cere provederea loru gratuită cu făcia oficială — e de lipsă; că respectivii pre calea protopresbiterala sa-si promoveze aici rogarea loru, sprinjinita cu atestatul de seracie, și sa trăma totu-odata portulu postalu espusu mai nainte.

Cu deosebire vine de a se atrage atenția organelor noastre bisericesci și scolastice la §-lu 5. din programul foiei, după care publicatiunile oficiale, — unde se pricepe totă ordinatiunele consistorielor și ale altor foruri din eparchia, căte numai se comunică prin făcia oficială — au potere obligatorie pentru organele subalterne și pentru toti aceia, pre care i privesc. Asiă dă organele subalterne să fie interesate de făcia oficială și pentru a luă notitia de totă ordinatiunele superioare, fia acele publicate pre alta cale său bă.

Nu e mai putin interesant pentru publicul nostru bisericescu rubrică inseratelor, său a publicatiunilor tacsabile, carea e prooveduta in programu la §. 3. sub e) și menita pentru concursuri, edicti și altu-fel de anunțuri tacsabile. Pentru astu-fel de publicatiuni esite de trei ori in făoa, tacs'a e spusata in urmatorul modu: pentru o publicatiune, ce cuprinde spatiu pâna la 20. linie adeca cam 150. envinte in tiparul garmondu, tacs'a e 3. fl. preste acestă pâna la alte 10 linie adeca de totu cam pâna la 220 cuvinte 4 fl. iera mai susu 5 fl. intielegându-se in aceste sume și tacs'a erariala de timbru.

Suntu dări avisate prin acestă totă organele subalterne bisericesci și scolastice: că totă publicatiunile sele oficiale, precum: concursurile, citatiunile edictali și altele de asemene natură, dela 1. August a. c. inainte, sa le trăma la episcopia diecesana din Aradu, că la editură foiei oficiale, pre lângă tacs'a espusa mai susu; intielegându-se de sine, ca prin acestă nu e oprit a se trăme astu-fel de publicatiuni totu-odata și la alte foii publice, decâtă că

usu oficiu numai de acele se pote face, cari s'au publicat in fóia oficială.

Fiindu ca fóia nostra oficială nu pote apărea chiar la inceputul semestrului; prenumerantii vor primi dreptu desdaunare pentru tempul întârziar al Statutului organic alu bisericei noastre române greco-orientali din Ungaria Transilvania in editiunea nouă indreptata și ampliata cu unu indice alfabetice alu cuprinsului, a cărei necesitate se semte mai pre-tutindenea.

In fine sta in interesulu comuneloru bisericesci și cu deosebire a organelor locali: că fóia oficială „Lumin'a“ sa se pastreze la fiesce-carea comună cătu se pote mai bine. Dreptu aceea antistele localu alu fiesce-cărei comune, adica parohulu, care dupa normele existente are a portă grige de trebile scripturistice ale parochiei, e detoriu sub respundere personala a adună din numero in numero fóia acésta, a o pastră bine la locu scotit de lóta stricarea, apoi la capetulu anului a o legă pre spesele bisericei in tablă tari, și astu-feliu de colectiune a o pastră pentru totu-déun'a in starea cea mai buna, chiar asiá, că și cele-lalte protocole și diurnale ale oficiului parochialu; iéra protopresbiterii au de-torintia, mai adese-ori a visită intre cele-lalte si starea acestei colectiuni de foi oficiai, si la casu de vre-o neorenduie a face insusi, seu dupa impregiu-rări — a cere lecuire dela superioritate.

O copia a ordinationei presinte se tramite tuturor domnilor inspectori cercuali de scóle, pentru a pasi paralelu cu domnii protopresbiteri facia cu invetitorii din cercurile submanuale, și a intreprinde-tote cele posibile pentru sprinirea foiei noastre oficiai.

Faceti dara domnilor protopresbiteri, inspectori scolari, preoti și invetitorii! prin unu concursu caldurosu posibila reesirea acestei intreprinderi, dela carea se ascépta forte multu in cea ce privese ordinea bona in administrationea eparchiala, descep-tarea și luminarea poporului, și prin urmare pro-sperarea bisericei noastre naționale!

Aradu 6 Iuliu 1872.

Consistoriulu gr. or. aradanu,

Mironu Romanu

Archimandritu și Vicariu aepescu.

Proiectu de programu,

pentru edarea unei foi periodice, că organu oficialu alu eparchiei române gr. or. aradane.

§. 1. In anulu curintă solaru 1872 va intră in vietia o fóia periodica, că proprietatea și organu oficialu alu eparchiei aradane, sub titlu: „Lumin'a“. Fóia bisericésca, scolastica, literaria și eco-nomica. Organu oficialu alu eparchiei române gr. orient. aradane.“

§. 2. Fóia va fi in editur'a episcopiei diecesane de comunu de două ori in septamána, pre o cõla mica, in formatu folio, sub redactiunea unui membru consistorialu său a altui individu qualificat si insarcinatu cu acésta prin consistoriulu diecesanu plenariu din Aradu.

§. 3. Coprinsulu fóiei va fi:

a) In partea oficială: ordinationile normale ale ambelor consistoriori in tezutu autenticu, precum si alte publicatiuni oficiale netacabile, care se edau dela vre-o autoritate bisericésca ori scolastica.

b) In partea scientifică: articuli instructivi si disertatiuni din diferitele ramuri ale sciencilor; didactica pentru preoti si invetitorii; cuventări oca-sionali, si ori-ce elaborate si discussiuni de valore in sferă literaturei bisericesci, precum si asupra drepturilor, organisatiunei si administratiunei bisericiei si scolii.

c) O rubrica separata va fi deschisa pentru corespondintie de interesu publicu, care sa infati-siedie momentele mai considerabile din vietă si so-cietatea nostra bisericésca, cu eschiderea terenului politiciu.

d) Alta rubrica va fi menita pentru sciri si noutăti mai menunte sub titlu „Varietăți“ in carea cu deosebire voru ocure stramutările intemplete in statul personalu bisericescu si scolasticu.

e) Fóia se va incheia cu o rubrica destinata pentru publicatiunile tacabile, unde se intieleg mai alesu publicările de concursuri si citatiunile edictale, in fine anuniciuri si inscrizioni, ce nu stau in con-tradicere cu spiritul unei foi de acésta natura.

§. 4. Fóia „Lumin'a“ nu pote publica atacuri directe contr'a decisiunilor congresului na-tionalu, sinodelor eparchiali si contr'a mesurilor

aceloru consistorie eparchiali, ale căroru organu oficialu este ea.

§. 5. Publicationile oficiai au potere obliga-tora pentru toate organele subalterne si pentru toti, pre cari ii privescu aceleia.

§. 6. Comunele bisericei suntu detorie a prenumeră fóia oficială din medilócele loru proprie De asemenea se astépta, fiindu interesulu si necesitatea evidinte, că fia-care protopresbiteru si preotu inspectore scolariu si invetitoriu confesionalu sa prenumere acesta fóia.

§. 7. Pretiulu de prenumeratiune pentru comune se statoresce in două clase; adeca pentru comunele de o stare materiale mai buna cu 6 fl. pentru cele mai serace cu 4 fl. la anu; iéra pen-tru particulari pretiulu de a rendolu este de 6 fl. la anu; inse preotilor si invetitorilor cu dota-tiuni pré slabe, fóia se va dă cu 4 fl. iéra in casu de totala seracia si gratisu pre lângă anticiparea portului postal.

§. 8. Clasificarea comuneloru si a salariului preotilor si invetitorilor o voru face respectivele consisto-ri, si o voru transpunere la editura foiei, carea e autorisata a acordá favoruri comuneloru, preotimei, si invetitorilor dupa dispusetiunea §-lui precedente.

§. 9. Pentru publicationile, ce cadu sub taxă, afara de taxă timbrului se va respunde la fondulu foiei o taxă de insertiune, carea din tempu in tempu o desigre consisto-riul aradanu plenariu cu bagare de séma că aceea sa fia cătu se pote mai moderata.

§. 10. Redactorulu e responsabilo satia cu au-toritatile de presa si cu consistoriulu, respective presidiulu consistoriale. Consistoriulu plenariu pen-tru tempul, precătu elu nu este adunat, delégă lângă presidiu inca 4 membri, dintre cari doi celu putienu, cu presidiulu vora formă comisiunea redactiunale, carea in casuri de lipsa va controla redactiunea.

§. 11. Redactorulu se va proveđe cu o retribu-tiune regulata si corespundetória lucrului seu.

Spesele se voru imprumută din rubric'a spe-selor neprevediute ale consistoriului, iéra la casu de necessitate, din altu care-va fondu disponibilu.

§. 13. Incetarea foiei din cause externe se pote intemplă numai pre temeiul unui conclusu alu si-nodului eparchialu.

§. 14. Din partea senatului epitropescu alo Aradului se va dă socotă sinodului despre venite si spese; iéra castigulu se va adauge la fondulu diecesanu.

Consistoriulu română gr. or. aradanu.

Sabiu, 4/16 Iuliu 1872.

Domnule redactoru! In nr. 50 alu jurnalului d-vostre s'a publicat resulatul alegerei dietali in Sabiu si caus'a ca români au remas in minoritate s'a ascrisu intre altele si giurăstări: „ca in comisiunea centrale au fostu doi notari români, cari său nu au vrut său n'ausciu ce cere legea, cea de altmintera destulu de asupritore, pentru că sa fia admisiu cine-va la dreptulu alegerei“. —

Pre tempul conscrierei a bine-voitul in ade-veru unu domou a ne esplică legea si a ne spune pre autoritatea dñeii sele ca „aruncaturi“ nu mai esista, ca prin urmare tote dârile, afara numai de darea personala, aru si „dâri directe de statu“ si aru veni a se compută in censu intregi si nescadiute, asiá cum suntu prescrise in tabelele de dare, si fiindu ca noi nu putem intielege legea asiá a si indreptatul cătra domnulu ministru urmatoriulu telegramu tradusu aici dupa originalulu germanu din cuventu in cuventu:

„Excellenie Sele dlui Ministru de interne
Bud'a.

Comitetulu centralu alu scaunului Sabiu re-deuce quotele de dare ale unor a sub censu prin subtrageri enorme că aruncaturi, precum contribu-tiunea desarcinării pamantului. — Acela subtrage 30% din darea pamantului, caselor si venitului. Fiindu ca astfelii de aruncaturi nu mai esista si reclamatiunile se incepu astazi, ne rugăma pentru ajutoriu grabnicu, esplicare.

„Clubul activistilor români“.

Reflectâmu la art. de lege din an. 1868: XXII. §. 12. XXV. §. 2. si XXVI. §. 6. 7. si 9, la usulu de pâna acum si din lóta tie'a, la instruc-tiunea in guvernul dto 10 Ianuariu 1866 nr. gub. 895. p. 12 c., ordinationea in ministeriu de interne de dto 13 Ianuariu 1869 nr. 802, instruct.

minist. de dto 16 Aprile a. c. nr. 10,659 p. 2. d. si p. 13. c., ordinatiunea minist. de dto 28 Aprile a. c. nr. 12,331. —

Ca legea este destulu si inca mai multu de-cătu „destulu de asupritore“ subscrimu si noi, nu voim inse sa inmultim numerulu alegatorilor români prin medilóce neieritate,*) pentru ca nu ne aru placea sa rosimu mâne poimâne de faptele noastre.

Rugandu-ve cu tota amicabilitatea sa binevoiti a dă acestei scrisori locu in pretiuitulu jurnalul alu d-vostre remanemu**)

Ai onoratei redactiuni

stimatori:

Mariu Maciu Urechia,
notariu in Resinari.

Dimitriu Florianu,
notariu in Saliste.

In „Poporul“ cete-mu urmatoriulu articula:

Politica ce trebuie sa urmămu.

Mai multe foi straine se occupă forte seriosu cu visit'a Imperatului Franz-Josef la Berlinu. Intre aceste foi vomu cită, mai cu deosebire, fóia „Sper-ner“, „Allg. Zeitung“, „Neue Freie Presse“, „l'Italie“, si „Mémorial diplomatique.“

Ceea ce este curiosu este ca mai töte aceste foi, mai multu său mai puciui oficiose, si disputa pretentiunea de a face inalta politica in comptulu Orientului, politica pre care unele foi dela noi nu mai prin semtiu rasei său alu ratacirei o infaci-si-za cu nisice colori cu totulu altele de cătu aceleia pre cari le descrie chiar „l'Italie“, fóia politicei dloii de Bismarck, cu penelulu seu imprumutatu de omulu de statu alu Germaniei.

Dupa aceste foi, intelnirea celor doi imperati are scopul cu totulu politicu: ei se intelnescu pentru a-si crof planulu cum sa dispuna mai tardiu, mai bine si mai siguru, de sorte de poporilor celor mici si de slabiciunea său inexti'a celor mari.

Orientul este acea parte a Europei, care nu lasa sa dormă pre puternicii actualitătiei: aci töte privirile suntu indreptate si congiuratiunea este veduta.

Dupa „Neue-Freie-Presse“, Itali'a, Austri'a, Germania si chiar Anglia suntu cele patru poteri cari au sa formeze o alianta cu scopu de a solidifică bas'a politicei dloii de Bismarck, intreprinsa inca de multu si pusa in executare inca din anul 1870.

„l'Italie“ ne spune într-unu numaru trecutu, vorbindu de Austro-Ungaria, ca ea este acea po-tere „menita a avea rolul civilisatariu la gurile Dunărei,“ si acum in urma ne spuse, in altu numaru, ca va reveni asupra vâiei Dunărei, facia cu Europa civilisata, se intielege: facia cu rólulu ci-vilisatoriu alu Austro-Ungariei la gurile Dunărei.

Fóia politicei dloii de Bismarck se gasesce forte de accordu, mai cu séma acum in urma, cu sor'a sea din Parisu „Mémorial diplomatique“, care face politica nemtisca in valea Rinului.

Sa nu fia adormiti de vorbe pomposé acei cari au de a face cu aceste foi: sa caute a celu bine printre virgulele puse cu atât'a abilitate de diplo-mati'a din Berlinu si Vien'a, si incătu privesce pre „Neue-Freie-Presse“, sa nu uite unu minutu ca ea este fóia jidovésca si ca urmaresce vechia politica a principelui de Metternich.

O intrevedere intre imperatulu Austro-Ungariei si acel'a alu Germaniei, e considerata de pres'a eu-ropea că efectulu unui mobilu politicu: Austri'a, Germania, Itali'a si Anglia suntu acele putere, ne spunu cele cinci foi mentionate, cari au sa dispuna pre viitoru de sorte de Europei si mai cu séma de sorte de tierilor celor mai mici.

Lasându la o parte töte reflectiunile foilor straine, sa judecămu dupa fapte, atitudinea tuturor cabinetelor.

Cu caderea imperiului său mai bine cu caderea Franciei, politica Orientului este lasata preda capriciului diplomaticu alu poterilor de cari vorbesce intrevederea dela Berlinu.

Itali'a, in care ne impusemu töta incedere, Itali'a căreia adunarea româna i tramitea cu entu-siasmu adrese de multiamire pentru unitatea ei,

* Dara alu sasilor prin negligent'a censurări foilor de contributiune?

**) Ni aru fi parut forte bine déca rectificarea se poate preventi prin sapte cari sa nu dea ansa la nici o in-vinuire.

R.

D e v ' a in 23 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru ! Bine-voiti a publica in rubric'a pentru varietati a prea pretiuitului d-vostre diuariu urmatorulu anunciu :

Subscrisulu are onore a incunoscintia prea onoratii parenti si tutori precum si prea onoratulu publicu care se interesedia de invetiamentu, cumca propunerile la scola reala inferiora reg. ung. de statu din Dev'a, pentru anulu scol. 1872/3 se voru incepe in I-m'a Oct. a. c. candu se va deschide si clas'a a dou'a reale.

Inscrierile se voru incepe in septamana ultima din lun'a lui Septemb're si se voru intempla in tota ziua dela 9—12 ore inainte de prandiu; iera dupa prandiu dela 3—6 ore se voru tinea esamenele de primire.

Dela cei ce dorescu a fi primiti in I-m'a clasa reala se pretindu urmatorele pregatiri: cetera logica si fluenta; din gramatica cunoscerea partilor formal celor mai principali, precum si a dicerilor simple si compuse; scrierea corecta dupa dictat; cunoescinta sistemelui decimali pana la o mila, precum si a celor patru specii cu numeri intregi si cu frangeri comune. Numai aceia se voru primi cari voru documentata cu ocazie depunerei esamenului ca au baza buuu in obiectele mai susu-nominate.

Alu Prea onoratei Redactiuni

Stimaturu

Ioanes Nep. Matusiciu
Directoru.

** (Promovare.) Inregistrumu eu bucuria scirea, ce dilele aceste ne sosise, ca numerul Doctorilor nostri romani in drepturi s'a imultit in 15 Iuliu c. v. prin promovarea lui Nicola Olariu la gradul si demnitatea de Doctoriu juris utriusque la universitatea din Gratiu.

** Se vorbesce cu multa siguranta despre intenziunea lui Cuz'a-Voda d'a venit in Romania, ba unii pretindu ca aru fi si intratu pre la Cernauti in 6 Iuliu, unde aru fi foste intempiat de un ajutant domnescu, tramsu intr'adinsu spre alu insoci pana la mosia sea Ruginos'a.

Nr. cons. sc. 199—1872.

Publicatii.

Inaltul Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune cu emisulu seu dta 10 Maiu a. c. nr. 11441, a incunoscintiatu pre acestu Consistoriu archidiecesanu, ca precum in anii trecuti, asi si in anulu curentu se va tinea cursulu supletoriu pentru invetiatori poporali fara deosebire de confesiune seu nationalitate, — si ca toti invetiatorii, cari voru participa la acelu cursu, voru capeta unu ajutoriu de 60 xr. v. a. pre dsi — si unde va fi posibila — si quartier gratuitu.

Deci acesta dispositiune ministeriale se aduce la cunoescinta invetiatorilor nostri din archidiecesa.

Sabiul, din siedint'a consistoriului archidiecesanu, ca senatu scolariu, tienuta in 30. Iuniu 1872.

(2—3)

Concursu

Se publica pana in 1-a Augustu a. c. pentru vacant'a parochia Berghi'a de campie scaonala Muresului.

Emoluminte:

Casa parochiala, siu, si gradina inchisa in sianiu.

10. jugere de pamant aratoriu. —

Dela tota famili'a 2. metrete de bucate, veduvile jumetate.

De tota famili'a 2. dile de lucru, si lacsele stolari, care tota pretiuite facu cam 400 fl. v. a.

Concurrentii voru avea a-si asculta concursurile sele, instruite intru intiosulu Statutului Organicu § 13. — subscrisului pana la disulu terminu candu se va tinea si alegerea, seu dimpreuna cu intiosulu comitetului parochial respectivu — in M. Osorhei 5. Iuliu 1872.

prin Parteniu Trambitasiu de Betleu
(1—3) Protopresbiteru gr. or.

Escriere de concursu.

Pentru anulu scolasticu 1872/3 se scrie concursu la stipendiele fundatiunei lui Gozsdu statatore

din 100—500 fl. anuali, luandu-se deosebita consideratie la sciintile reali. —

Toti acei tineri romani de religiunea greco-orientala din Ungaria si Transilvania, cari doresc a ciasciga vre-unul din aceste stipendie suntu avizati de a-si tramite cererile concursuali instruite cu atestatele de bozeu de paupertate si de studie pana in 15 Septemb're 1872 st. n. la reprezentantia fundatiunei lui Gozsdu, in Pest'a Rathausplatz nr. 8 descoperindu si acea deca mai are de unde va vre-unu stipendiu seu nu ?

Totu deodata se provoca stipendistii acestei fundatiuni, ca pana la susu-atinsulu terminu sa arate rezultatul studielor din anulu scolare spiratu, ca numai asi si se voru rezerva si mai incolo stipendiele conferite. —

Pest'a, 3/15 Iuliu 1872.*)

Comitetul reprezentante fundationale.

Georgiu Mocioni,
presied. comitetului.

I. cav. de Puscariu,
(3—3) notariu.

*) Cele-lalte jurnale romane suntu rogate de a reproduce acesta escriere de concursu.

Concursu.

La scola normala gr. or. in Saliste suntu doue stadiuni de invetiatori vacante, pentru a caroru ocupare se scrie prin acesta concursu pana in 5 Augustu a. c. cal. vechiu. — Salariu anualu pentru fia-care invetiatoriu este cate 300 fl. v. a. si se platesce in rate trilunarie anticipative. S'ar pofti ca unul dintre invetiatorii noi sa fie teologu, pentru ca sa poata propune religiunea in tote clasele scolei nostre.

Doritorii voru tramite suplicele loru, provediute cu documentele necesari si scrise de manile loru propriu la subsemnat'a esforia.

Saliste, 12/24 Iuliu 1872.

(1—3) Eforia scolei normale gr. or.

Concursu.

La scolele centrale romane gr. or. din Brasovu se afla vacante urmatorele posturi de profesori respective invetiatori :

1. Unu postu de profesor de matematica si fizica la scola comerciala si reala;
2. unu postu de profesor pentru chimia si istoria naturala totu la scola comerciala si reala; si
3. unu postu de invetiatoriu la scola normala de fetite.

Pentru ocuparea acestor posturi se scrie prin acesta concursu.

Doritorii de a ocupat vre-unul din aceste posturi, sa binevoiesca a astern la subscrisia esforia scolara celu multu pana la 15/27 Augustu a. c. concursele loru inscrise de documentele prin care se arata :

- a) ca suntu de nationalitate romani de religiunea ort. or.
- b) ca au conduitu morala si politica buna;
- c) ca au cunoscinta receruta pentru postulu, la care competitie.

Qualificatiunea la posturile 1 si 2, se documenteaza prin testimoniu de maturitate si prin atestatul despre absolvarea cu succesiu a facultatii filosofice dela Universitatea a Institutului superioru tehnicu seu a Academiei comerciale; iera qualificatiunea pentru postulu 3 prin absolutoriu dela Institutul pedagogico-teologicu gr. or. din Sabiu seu dela altu institutu superioru pedagogicu.

Competitorii, cari au, seu esamene formale seu o praca mai indelungata voru fi preferiti.

Salariul anualu impreunat cu fia-care din posturile de sub 1 si 2 este 800 fl. v. a. si inaintare la 900; iera pentru postulu alu 3-lea 400 fl. v. a. Fia-care profesor si invetiatoriu are la tempulu seu dreptu de pensionare.

Profesorulu seu invetiatorulu alesu serveste anulu primu de proba, dupa implinirea acestuia se denumesce definitivu, deca va fi depusu esamenu prescrisul de Statutul Metropoliei nostre romane ort. or.

Brasovu 3/15 Iuliu 1872.

Eforia scolelor centrale romane
(3—3) ort. orient.

Varietati.

D e v ' a in 23 Iuliu 1872.

Domnule Redactoru ! Bine-voiti a publica in rubric'a pentru varietati a prea pretiuitului d-vostre diuariu urmatorela insciintare :

Subscrisulu are onore a aduce la cunoescinta prea onoratului publicu cum ca elevii scolei reale inferiore reg. ung. de statu voru depune esamenu publicu in 29 I. c.

Esamenele voru fi precedate in 28 I. c. de o expusitione a tuturor mijlocelor de invetiamentu, ce le are scola reala din Dev'a.

Alu Prea onoratei Redactiuni

Stimaturu
Iones Nep. Matusici
Directoru.